

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 19. februar 2019
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Eva Katrine Barnholdt
Sagsnr.: 2019-0037-0058
Dok.: 1010015

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 19 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) (L 139), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 11. februar 2019. Spørgsmålet er stillet af Peter Skaarup (DF) på vegne af Retsudvalget.

Søren Pape Poulsen

/

Mette Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 19 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) (L 139):

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 11. februar 2019 fra Københavns Universitet v/Jørn Vestergaard vedr. ”Selvstændig bestemmelse om psykisk vold”, jf. L 139 - bilag 9.”

Svar:

1. I sin henvendelse af 11. februar 2019 til Folketingets Retsudvalg henviser professor Jørn Vestergaard til sit høringssvar af 14. december 2018 vedrørende lovforslaget og til sin kronik ”Naturligvis kan vi kriminalisere psykisk vold – og det kan let føres ud i livet” af 8. februar 2019 i Berlingske Tidende.

Jørn Vestergaard tilkendegiver indledningsvis i sin kronik, at det må betragtes som velbegrundet at indføre en bestemmelse om psykisk vold.

Samtidig har Jørn Vestergaard en række anbefalinger i relation til bestemmelsens ordlyd og placering i straffeloven.

Justitsministeriet kan indledningsvis oplyse, at ministeriet på baggrund af høringssvaret af 14. december 2018 fra Jørn Vestergaard har ændret den foreslåede bestemmelse, således at der nu anvendes begrebet ”forulempende” frem for ”manipulerende” adfærd. Endvidere har ministeriet på baggrund af høringssvarene præciseret og udbygget bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, herunder ved at komme med flere konkrete eksempler på, hvad der kan udgøre psykisk vold, for at sikre, at bestemmelsen er så klar og præcis som muligt.

2. I sin kronik anfører Jørn Vestergaard for det første, at begrebet ”psykisk vold” ikke er hensigtsmæssigt i lovgivningsmæssig sammenhæng, idet ordet ”vold” traditionelt forbindes med et fysisk legemsangreb. I den forbindelse foreslår han, at den nye bestemmelse placeres i straffelovens kapitel om freds- og ærekrænkelser (kapitel 27) i stedet for i kapitlet om forbrydelser mod liv og legeme (kapitel 25).

Jørn Vestergaard anbefaler endvidere, at det – såfremt Justitsministeriet fastholder at placere bestemmelsen i straffelovens kapitel 25 – kan overvejes at anvende begrebet ”mishandling” eller ”psykisk mishandling” i stedet for psykisk vold, sådan som det kendes fra den norske straffelov.

Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at psykisk vold – som det også fremgår af punkt 2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget – er et indarbejdet begreb især på det sociale område.

Begrebet er ikke ensartet defineret, men bruges som regel til at betegne et gentaget eller kontinuerligt mønster af handlinger eller undladelser (eller begge dele), der har til formål at kontrollere eller dominere en anden, så denne underordner sig eller nedbrydes.

Hertil kommer, at et af formålene med lovforslaget er at sidestille psykisk vold med fysisk vold, hvilket skal afspejle, at psykisk vold kan være lige så alvorligt og skadeligt som fysisk vold, og at udøvelse af psykisk vold er lige så strafværdigt som udøvelse af vold i øvrigt.

Af disse årsager finder Justitsministeriet det mest rigtigt at anvende begrebet psykisk vold.

Justitsministeriet finder endvidere i lyset af formålet med at sidestille fysisk og psykisk vold, at det er mest rigtigt at placere bestemmelsen om psykisk vold i straffelovens § 243 i lovens kapitel 25 om forbrydelser mod liv og lemme, således at bestemmelsen placeres i tilknytning til straffelovens §§ 244-246 om vold.

3. Jørn Vestergaard anbefaler endvidere, at det udgår fra bestemmelsen, at det er et krav, at den psykiske vold er egnet til at styre forurettede, idet det afgørende må være, om gerningspersonens handlinger i sig selv objektivt og tilstrækkelig klart overskrider visse grænser.

Justitsministeriet kan oplyse, at ordlyden ”styre” sigter til kontrollerende adfærd, som forhindrer forurettede i at udfolde sig frit, herunder pga. en frygt for nye krænkelser. Begrebet er dermed med til at præcisere, hvilke former for handlingsmønstre som er omfattet af bestemmelsen.

Bestemmelsen er udformet bl.a. på baggrund af drøftelser med og forslag fra en række organisationer, der har en stor indsigt i psykisk vold.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at netop styringen af forurettede er helt central i forhold til definitionen af psykisk vold, idet det er den styrende adfærd, der f.eks. kan medføre, at forurettede får frataget fornemmelsen af at

bestemme over sig selv og sit eget liv, at forurettedes selvværd nedbrydes eller at forurettede isoleres eller gøres afhængig af gerningsmanden.

Det bemærkes i øvrigt, at der vil skulle foretages en objektiv vurdering af, om gerningspersonens adfærd er egnet til at styre forurettede. Det er således ikke afgørende for anvendelsen af bestemmelsen, om forurettede rent faktisk er blevet styret, ligesom strafbarheden ikke afhænger af, om styringen har påført den forurettede psykiske skader eller lignende.

4. Endelig har Jørn Vestergaard anbefalet, at der benyttes velkendte og indarbejdede begreber som ”nærtstående” eller ”nærmeste pårørende” i stedet for ”som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden”.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at begrebet ”nærtstående” bl.a. anvendes i straffelovens §§ 39, stk. 3, og 41, stk. 6, om prøveløsladelse. I denne sammenhæng forstås nærtstående som den dømtes ægtefælle eller samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den dømte har en sådan tilknytning, at denne kan sidestilles med de nævnte familiebånd. Slægtninge, som er fjernere end de nævnte, er derimod ikke omfattet af begrebet ”nærtstående”.

Dette indebærer, at eksempelvis fætre, kusiner, onkler og tanter mv. falder uden for begrebet.

Begrebet ”nærtstående” adskiller sig således fra ”nært knyttet til forurettedes husstand” ved f.eks. ikke at omfatte en tidligere ægtefælle eller samlever eller en onkel, der er involveret i opdragelsen af børnene.

Begrebet ”nært knyttet til forurettedes husstand” har således et bredere anvendelsesområde end begrebet ”nærtstående”, hvilket er baggrunden for afgrænsningen af anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at begrebet ”nært knyttet til forurettedes husstand” allerede anvendes i straffelovens § 244, stk. 2, og at ordlyden i den foreslåede bestemmelse skal forstås i overensstemmelse hermed.